

ИЛИЩЕТО
иза два пѣ
на мѣсяца
1 печат-
коля. Го-
шина цѣна
ѣдлащана
бѣло ме-
идіе. Спо-
ществова-
та ставатъ
— годиш.
сма не-
атены на
щѣтъ не
пріеты

Подписката
на спомоше-
ствования-та
става при у-
редничество-
то каля-Вер-
гулуй Н. 6. у
народни кни-
гопечатници
„Отечество“.
За всѣдѣ въ
Българско у
г. г. Братя Р.
Блъсковъ въ
Шюменъ.

УЧЕНИЦИТЕ.

Урѣдникъ — Издатель Р. Блъсковъ.

Съдържаніе: Недѣлныѣ училища. — Стихотвореніе. — Естествено възпитаніе.
Пригѣръ за избираніе наставници. — Животътъ на Франклина. — Полза отъ
еніето. — Сѣмъшні и забавни.

НЕДѢЛНЫѢ УЧИЛИЩА ВЪ НАШЕТО ОТЕЧЕСТВО.

Отваряніето на недѣлныѣ училища въ нашенско е единъ
й-добъръ знакъ за напръдка, що е направилъ народътъ
, е най-бляскаво доказателство за стъпена на днешното
развитіе, е, най-послѣ, едно безкрайно благодѣяніе къмъ
сата на народа.

Ные не знаемъ въ какво положеніе сѣ днесъ тѣзи не-
ны училища у всичкитъ онѣзи мѣста, дѣто ги има вече
орены, толкосъ знаемъ само, че съ твърдѣ голѣмо при-
це захванахъ на работѣ при отваряніето имъ и тѣзи
то ги отворихъ и тѣзи за които са отворихъ. Ще ни
да вѣрваме че туй присърце не е ослабнало, тѣзи
вщини вѣрмято не е ухладило, и че недѣлныѣ у-
ща слѣдватъ да раздаватъ добрыѣ семена за ско-
ный добъръ плодъ — всенародно образование. Въз-
ава са чловѣкъ като помисли за приближаваніето на
вѣрмя, когато ще са каже за наша народъ, както си

казва и за другитѣ образованы народы: нѣма нѣто 10 на о | о, които да не знаѣтъ да четѣтъ и да пишѣтъ.

За да вѣрваме, че усърдіето на нашитѣ съотечественници къмъ недѣлнытѣ училища не е намалѣло, облѣгаме ся на извѣстіето което имаме за състояніето на недѣлнытѣ училища въ Търново, и особно на женското недѣлно училище, дѣто всѣкой празниченъ день са прибирали до 150 момичета отъ разнѣ възростъ да са учятъ.

Преди шесть-седемъ месеци сир. іоше въ пѣрвѣтъ години при отваряніето на недѣлнытѣ училища, ето какво пишехъ отъ Търново за тѣхъ въ Бѣлг. Букур. вѣст. „отечество“:

„Недѣлнытѣ училища въ града ни прѣдставляватъ едно найпріятно и утѣшително евленіе. Не можете си въобрази каква ревностъ показахъ възрастни даже безкнижни челоѣци за да са учятъ. Всѣкой недѣленъ день ще видите отъ вснчкытѣ страни на града като мравуицы да вѣрватъ съ книгѣтъ подмишцѣ чирачета, калфички и мустакати мѣжѣ, които са забавляватъ цѣли часове съ урока си въ училището. Вред дѣто виждате занаятчийскы момчета ще слушате да са разговарятъ за книжкѣтъ си, за урока си, за успѣха си — щѣ са зарадвате като глѣдате да са радва онова сираче, какъ научило да прочита и пише и да желае за повечето. Всѣко празниченъ день повече отъ 200 такыва пѣлнятъ чиноветъ на взаимнытѣ училища. Ревностнитѣ младежи отъ читалищетъ изпълняватъ съ изрѣждане учителскѣ длѣжностъ съ една готовность достойна за похвалѣ. *Не можете видѣ вече улицитѣ на града празниченъ день купница — купница безъ дѣлны дѣца да играѣтъ буйны игры, както бѣше прѣдъ отваряніето на недѣлнытѣ училища.* Тѣй сѣщо успѣва и женско недѣлно училище. Сиромашкы момичета, които дѣлнични дѣла ходятъ да работятъ, слугыни малкы и възрастны момы, ходятъ редовно всѣкой празникъ за да кажѣтъ и зематъ уроци. Женската община има грыжѣтъ за недѣлното училище и прѣдседателката ѣ нигой празниченъ день не липсува отъ прѣподаваніето на уроцитѣ въ това училище.“

Потрае ли нѣколко години това положеніе на недѣлнытѣ училища въ Търново, бѣдѣтъ ли и на сѣду сѣ въ сѣмъ ходъ недѣлнытѣ училища, дѣто сѣ ся отворили и дѣто і

могът да са отворятъ, то съ всяко увѣреніе можемъ да речемъ, че въ новото поколение ные нѣма да имаме вече безкнижни граждани.

Има и друго нѣщо.

Онова бѣдно сираче, онова просто чираче, когато стане гражданинъ и познае голѣмѣтъ ползъ на знаніето да чете и пише, съ признателность ще си напомня за доброволнитѣ учители, сынове отъ по-прѣднитѣ въ града домородства, които са му дали тѣзи свѣтлинѣ, ще ги благославя и ще имъ благодаря — отъ тукъ моралната връзка на основнитѣ гражданскѣ добродѣтели, почитаніето единъ къмъ другыго.

Долното стихотвореніе на съотечественника ни Г. П. Кысимовъ, доста добръ и прилично очертава духа и прѣснитѣ чувствуванія на ученика отъ недѣлното училище, който са научилъ и знае вече да чете, да пише и да разбира, и ные съ благодареніе даваме мѣсто въ листа си на това стихотвореніе за да го четжтъ нашитѣ млади и стари читатели.

СТИХОТВОРЕНИЕ.

УЧЕНИКЪТЪ

отъ недѣлното училище.

У зъ ся научихъ да прочитамъ
 С а малко време, и разбирамъ
 О якакво книже на нашятъ
 В зыкъ, и то безъ мъка безъ трукъ.
 Н е было мъчно; сяко нѣщо,
 У ко желяешъ, то е добыто.
 А чиншъ ли ся, ще ся научишъ
 Ъ итмо, писмо, стига да искашъ;
 И май ревность само на книга. —
 Х арно! но туй само не стига!
 У а кажъ право, що мя иакара
 У зъ на туй време книгъ да хваща.

П разность ли? не, азъ време нѣмамъ;
 Р аботѣ, грижи, довольно имамъ.
 О ! не мя питай за тѣзъ тайна!
 Ч еститъ съмъ, право, сега зная
 И азъ да четѣхъ писмо, книга,
 Т ова за менъ на тосѣ святъ стига!
 Т хъ! кога четѣхъ това книже,
 М исля че имамъ другаръ при мене!

*

З ема ли въ рѣчка това писмо?
 А зъ ся забравямъ и несвѣстно
 М ислитѣ ми въ него отивать —
 А личность душевна! — тамъ намиратъ
 К юбезно лице, що ми допада,
 К акто единъ философъ каза:
 „ О станахъ самси когато вы
 „ В лязохте тука и оставихъ
 „ аботѣхъ си сясъ тази книга;
 „ й мя самси останахъ сега,
 „ ой брайно, кога ты мислишь
 „ Е динъ че сѣдѣхъ тука самичакъ —
 И зрече съ гнѣвъ мѣдрецътъ тѣзи
 Р азумны думы, и много прави.
 А това е истина сѣща.
 А бележете: и азъ нещѣхъ —
 И езъ да не кажѣхъ — вече да крія
 И тѣзи тайнѣхъ, голѣмѣхъ моѣхъ
 И адость душевнѣхъ, дѣто мя кара
 А зъ да прочитамъ и да желая
 М ного да четѣхъ — сичко да зная

П. К.

ДРУГО ОТЪ Г-НА Д. Н. ВОЙНИКОВА.

ЛЮБОВЬ И ОБИЧЬ.

Любовьта е страсть тъй ненадѣйна
Що избухва, въ минута незнайна,
У сърдцето, пълно съ нѣжни чувства,
Предъ една чертъ хубостка що блѣсва.

Тя остава въ него впечатленіе,
Що обрича райско наслажденіе;
У Парнаса вижда са намира
И на живо гледа тамъ Венера.

Но тя толкозъ не обрича трайность
И за дълго постоянна вѣрность;
Тя живѣе у пріятенъ сънь,
Кой исчезва скоро като димъ.

Обичьта е въ пріятелството;
Тя по малко, съ опитъ на времето,
С'одворява и увързва трайно
У сърдцето, за нея достойно.

Любовьта що, отъ една страсть буйна,
Са родила, би-ще толкозъ трайна,
Колкото и тазъ самата страсть
Що избухва безъ душевна свѣсть.

Да обичаишь не е се да любишь;
За да любишь време всеу губишь:
Обиць-та е отъ душа съ разумность,
Любовь-та же отъ сърдечна буйность.

Който люби, той не ти обича
Койт' обича, той не са увлича
Отъ тя силна любовь що пленява
Умъ и разумъ, совѣсть затпява.

Но когато любовта са ражда
 Постепенно съ разумна надежда,
 Е прилична на пріятелството,
 Що е съ обичь вѣрно придобито.

И' едно вѣрно пріятелство можешъ
 Отъ сърдце си тайни да искажешъ,
 Но туй сѣще въ любовта не бива
 Че тя сѣвга слабостта закрива.

Обичь-та са истудява крайно
 Отъ причини дадени на явно;
 Любовь-та же безъ сѣка причина
 Ще истине, га е прикалена.

Не си сѣвга ступанъ въ любовь-та
 Както що можъ да си въ обичьта:
 Любовьта отъ малко отвращеніе
 Хвърква въ хаусъ съ буйно намръщеніе.

Обичьта же ще испита здраво,
 Ще разсѣди ако би-ще право
 Да прѣкъса сѣкъ задруженъ вѣзель
 И избърши името пріятель.

Любовта предъ грозното лице
 Е безъ мѣсто въ нѣжното сърдце;
 Обичь-та же, колко би-то грозно,
 Са възражда, гато е разумно.

Както що е днешнето ни време,
 Ще да срѣщнемъ личности на име
 Да с' обличать често съ обичь-та
 За да мамятъ хитро совѣстьта.

Ако л' диришь истенната обичь?
 О, на жялость! блудній онзи любичь
 Е прегонилъ тѣзи добродѣтель,
 Що би дирилъ въ думата пріятель!

На хилядо единъ ако срѣщнешъ
 Съ обичъ вѣрна, ти да го прегърнешъ;
 „Слава Богу!“ извикни почуденъ,
 Че намирашъ днесъ пріятель вѣренъ!

Браила 15 Іануаріа 1871

ЕСТЕСТВЕННО ВЪСПЫТАНЬЕ

ЗА ТѢЛЕСНОТО СЪХРАНЕНЬЕ НА ДѢЦАТА.

(Продълженіе отъ брой 7)

Да дойдемъ върху голѣмиятъ и най важниятъ въпросъ *кърмянето*, сир. ако дѣтето трѣба да бѣде кърмяно отъ майка или отъ дойка.

Първа и свѣщенна длъжностъ на майката е да кърми (храни) рожбата си, не само че и млѣкото на майката е най собственото, но има отъ една страна Медицинско едно дѣйствиѣ върху дѣтето, като докарва що годѣ раздраждане въ каналатъ на смѣлянето и като улѣснява изважданѣто на непотрѣбнитѣ матеріи; — а отъ друга страна е едно преимущество за здравѣто на майката, защото въспира по́вече отъ сѣко друго утвърденѣто на цыцѣтъ, което може да ги докара въ опасностъ. Съ всичко това случва ся много пѣти та чрезъ нѣкой недостатѣкъ млѣсний, или чрезъ съвършенно липсване за произвождане млѣкото, или чрезъ други обстоятелства относящи ся за здравѣто на майката да не може си испълни тѣзи свѣта длъжностъ; тогасъ трѣба или дойка (кърмачка) или едно храняне искусвенно, и заради това нека испытаме, кои отъ дветѣ тѣзи срѣдства е по́добро.

Кой може потвърди че нито едно млѣко неможело намѣсти майчиното отъ колкото на една дойка здрава и силна макаръ и Химіята ако не бѣше ни казала това, разумѣтъ ны по́вежда да приемнемъ, че най прилично храняне е млѣ-

кого отъ животныѣ, що сѣ отъ сѣщіятъ ординѣ съ чело-
вѣкатъ. По злочастію обаче дойки добры и здравы сѣ на-
рѣдко, съврѣменно условіята, що ся изискватъ за исполне-
нѣто цѣлѣта на храненѣето сѣ твърдѣ многочисленны.

Ако мѣдикътъ ся наемни да испита тѣлесното състояние
на дойката, той неможе ны увѣри за моралныятъ нейный ха-
рактеръ, за недостаточныятъ ѣ преминалый животъ, сир. ако
има пороцы скрѣти или ако ся истощаватъ лѣсно; понеже
произхожденѣето на млѣкото, качеството и количеството му
сѣ въ отношенѣ съ нравыѣ, сичкитѣ тѣзи немогѣтъ ся
предвидѣ.

За да упазимъ малкыѣ дѣца отъ тѣзи опасность и въ-
обще за да покажемъ затрудненіята и невѣзможностьта да
ся намѣри дойка добра и здрава, мѣдицыѣ удариха вни-
манѣе върху онова второто срѣдство за намѣсване кърмя-
нѣето, сир. върху искусствениото хранянѣе, въ който смыслъ
ся обнародва въ видѣ най категорическій, названныятъ ма-
мось отъ Беринъ докторъ Масеръ, непростителный неприятель
на множества дойки. Той претиндва че сичкитѣ дѣца, ко-
ито немогѣтъ бѣде хранены отъ майка да ся хранятъ ис-
кусвенно и отхвърга сичкитѣ доказателства, що сѣ казахъ
противъ този методъ; еще прилага че ако произлѣзе нѣкое
неудобство отъ искусствениото хранянѣе не ѣ друго, освѣнъ
отъ външны причины, които могѣтъ лѣсно ся отблжснѣ.

Въ едно 40-годишно практикуванѣе, казва горѣреченныятъ
докторъ, видѣло ся ѣ много дѣца, които отъ ражданѣе не
сѣ сукали, майчино млѣко, или нѣколко мѣсеца ся имали
дойки болны, които достигнаха послѣ въ едно болѣзненно
състояние, но чрезъ искусствениото хранянѣе и първыѣ и
вторыѣ порастнаха и оздравѣха.

Пуждното условіе за да ся сполучи въ искусствениото
хранянѣе ѣ избиранѣето и приготвенѣето на храната, изис-
ква ся много търпѣнѣе и показванѣе точно примѣрванѣе и
пѣ-напредъ отъ сичко превъзходна чистота. А особенно за
заблѣжванѣе сѣ слѣдующитѣ приглѣдванѣя: въ първыѣ о-
нѣзи 24 часа подиръ ражданѣето да ся даде чай слабъ
лай-лай-кучка или отъ копаръ съ малко захаръ; до
14 тѣ дни храната състоѣ отъ дѣз часа вода смѣ -

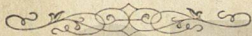
сена съ една часть млѣко и съ малко захарь; защото млѣкото на животныѣ съдържа по малко захарь отъ колкото на женыѣ. Намѣсто вода може да ся тури споредъ обстоятелствата чай отъ лай-лай-кучка или отъ копаръ, едни предпочитатъ сурватка, но е напраздно, защото чаятъ докарва сѣщото дѣйствиѣ; тѣй подобно ся отхвърля идеята да ся смѣси вода отъ ячмыкъ или отъ орызъ която има своиството да ся вкисва.

Млѣкото е храна най прилична заради дѣцата, защото съдържа сичкитѣ потрѣбны матеріи за растението и развѣнъето на тѣлото.

Млѣкото на цыценосныѣ животны, както и това на женыѣ съдържа около 80-90 части вода на 100-*мѣхъ*, една матерія хранители — сырянъето, масло, захарь; и различни соли.

Н. И. Планинскій

(ще слѣдва)

ПРИМѢРЪ ЗА ИЗБИРАНЕ НАСТАВНИЦИ

— 0 —

Императорътъ Теодосъ Великый като видя че неговый сынъ Аркадій достига на възраст, тържественно го провъзгласи за наслѣдникъ на прѣстола. Народътъ обрадованъ отпразднува тоя день съ веселбы; но чедолубивыйтъ баща старалъ са повече за воспитаніето на своитѣ дѣца.

Благочестивото Теодосіево желаніе не могло да са испълни наскоро; понеже и да имало тогава многома мѣдреци и поети, нъ тѣ были прѣдадени въ поганството (язычество), или пакъ нѣкой си ако и да были Христіани, нѣмали христіанскы добродѣтели. Наистинѣ бащата мислилъ за юношеското възпитаніе не тѣй както що мислятъ повечето сегашни родители, които оставятъ на стърнѣ не само любовьтъ къмъ бога, но и любовьтъ къмъ отечеството, което ги обсища съ богатство и почести, и търсятъ учители само за науки; а юще по лошевото е, че тѣ са държатъ повече о чужды языци и мѣдруванія. . . .

Най-подирѣ Теодосій былъ принужденъ да моли западный Императоръ Граціяна и Папа Дамаса да бы му избрали за учитель когото тѣ познавать способенъ за таковато високо званіе и да го испроводятъ въ Цариградъ. Избираніето са паднало на Арсенія *) Діаконъ у Римскѣхъ черквѣхъ, на когото ученіето и добродетелитѣ были извѣстны на Папѣхъ. И тѣй былъ испроводенъ съ прѣпорѣчаніе на Теодосіа, като мѣдрый и благочестивъ чловѣкъ, който може да живѣе въ царскыя дворъ, безъ да повреди своитѣ права, и да прѣподава приличныѣ наставленія не току на Царевичитѣ, но да послужи за добъръ примѣръ и на всичкыѣ палатны болѣри.

Императорътъ дочакалъ Арсеніа като особый даръ, провodenъ нему отъ Небето, и го помолилъ да залѣга съ възможното си стараніе за изучваніето на младиѣ царчета, като употрѣбѣва надъ тѣхъ отеческѣ власть, щото да ги направи мѣдри и благочестиви господа. Въ сѣщето врѣмя заповѣдалъ на сыноветѣ си Аркадіа и Оноріа да му бѣдѣтъ послушни и да го почитатъ; а чѣсто имъ приговаряше и тыя думы: Дѣца мои! помнете какво вые повече ще бѣдете одѣжени на учителя си, а не само ментѣ; отъ мене сте получили животъ и ще приѣмнете царство, а чрѣзъ него вые ще получите вѣчный животъ и царство Небесно.“

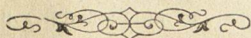
Св. Арсеній са е старалъ за своитѣ ученици не само да ги изучи на мѣдритѣ и на всичкы изящны знанія, но и да ги настави у Хрискіанскыѣ добродѣтели; той испитѣалъ тѣхныѣ наклонности и трудилъ са да ги утвѣрдява въ добрыѣ, а да искоренява злыѣ. Благодарныйѣ Теодосій го направилъ свѣтникъ (сенаторъ), и, въ тайныѣ свѣти, всякога са прѣдпочиталъ неговый гласъ, назоваѣщи го *Отецъ Императорскаго дома*; а нѣкои си историци искатъ да кажѣтъ какво Арсеній былъ въспріемникъ (крѣстникъ) на двѣѣ царчета **) Всичко было хубаво, нѣ отсѣѣѣѣ добрыйѣ тоя

*) Прѣпод. Арсеній, роденъ въ Римъ отъ знамениты родители, былъ изученъ въ грѣкѣхъ и Латинскѣхъ ПИСМЕННОСТЪ и Философіѣхъ и у свѣщеннаго писаніе той былъ достоенъ за голѣмъ чинъ — чрѣковенъ и гражданскый, но за него нѣмало друго по-обычно на свѣта, освѣнъ безсмъртныѣ наука и честното събирание съ всѣкого, за което са обычалъ еднакво както отъ пустинницыѣ, тѣй и отъ свѣтскы люди.

**) Въ то врѣмя не са крѣщавали дѣцата маничкы, но когато поотрасѣѣѣ.

чловѣкъ, по неволѣж, трѣбваше да избѣгне отъ царскый палатъ и да отиде въ пустыниѣж (вижъ „Училище“ брой 6).

Българе! Ето ви единъ поучителенъ примѣръ, какъ да избирате учители за вашитѣ дѣца, и каквы съвѣтванія трѣбва да имъ вдѣхвате къмъ тѣхнитѣ наставници; инакъ са бойте да не бы до нѣкога вашитѣ чяда вы укорятъ за небреженіето на възпитаніето имъ.

ЖИВОТЪТЪ НА ФРАНКЛИНА.

Веніаминъ Франклинь е роденъ въ Бостонъ, градъ у Америка, отъ най-бѣдиы родители, на 17 (29) Януарія 1106. Той бѣше най-малкый отъ братьята си; баща му, който бѣше родителъ на седемнайсетъ дѣца, имаше грыжѣжъ си да го изучи на книгъ. На възраст осемъ години, той го настанилъ у едно по-горне училище; но като вижда че разноскытъ за такова възпитаніе надминуваъ неговитѣ срѣдства, намисли да го даде на друго по-долне училище дѣто са учяхъ дѣца само на прочитаніе и писмо. Но и отъ тукъ гой го извадилъ, когато бѣше на десѣтъ години, и зема го при себе си да изучи неговия занаятъ — свѣщарство. Малкыйтъ Франклинь не бѣше роденъ за такъвъ простъ занаятъ, и баща му позна, че твърдѣ му не е присърдце; за това го даде на ножарство, но и тукъ Франклинь недосѣдя. Юще отто врѣмя той имаше голѣмо желаніе да са учи на книгъ; малкото парицы, щото му са надѣхъж, употрѣбываше за да си купи нѣкожъ книжъж, и въ свободно отъ работъ врѣмя сѣдняше та си прочиташе което бѣше му драго. Животътъ на знамениты хора, що прочиташе у Плутарха, книги заеты отъ нѣкои си познайници, възбуди въ него очарователнъ ревность къмъ прочитаніето.

Баща му, Юсифъ Франклинь, като угади страстьтъ на сына си къмъ книжното прочитаніе, дава го като ученикъ на по-голѣмъя неговъ сынъ Жямсъ Франклинь, който бѣше печатарь, за да учи печатарството. Тукъ младыйтъ работникъ ако и да са ненадѣваше за нѣкожъ ползъ отъ тоя занаятъ, защото трѣбваше да чиракува цѣлы 11 години, т. е. докато стане на възраст 21 год. и слѣдъ уреченото врѣмя да получава мѣсечнъ платъ като всѣкый работникъ, но спорѣдъ това поне е можилъ колко-годъ да поиспѣлни своето желаніе — да прочита сегысь тогысь разны (всѣкаквы) книги и вѣст-

ници. — Франклинъ си прочиталъ нощѣмъ и щомъ стане отъ дѣлното утрѣниѣ, прѣдъ да отиде на работѣ; той са незанимавалъ въ прочитаніе само тогава, когато бы прѣпятствовало на неговитѣ дѣлности. Но и съ толкось той сполучи да са ползува доста; защото въ тоя случая печатницата му послужи като едно училище, дѣто и безъ учитель можалъ е да си обогатѣва ума съ една обширнѣ наукѣ. Веднѣжъ току му скымнало да напише едно стихотвореніе, което и напечатва съ братовѣ си волѣ: тѣя негови стихове са пріяхъ у града съ нѣкакво си уваженіе — всѣкой ги похвали. — Но баща му разсѣдилъ за добрѣ да го изстуди отъ тѣкѣвъ видѣ заниманіе, като му каза, че ако бы да съчинява нѣкои неурѣдни стихове, ще бѣдствова да мре отъ гладѣ. Оттогава Франклинъ не рачилъ вече да нагласява стихове и захвана да пише всичко въ прозѣ.

На 1720 Жямъ бѣше наченалъ да издава единъ вѣстникъ, второй вѣстникъ по него врѣмя у Америкѣ. Туй му прѣдпріятіе привлече многома сътрудници, които честяхъ да обыхождѣтъ печатницѣтъ. Веніаминъ като слушалъ тѣхнитѣ приказки върху всѣкаквы новини, поревнало му са да напише и той единъ членъ; но защото са свѣнилъ отъ брата си да го не мѣмре, зема та написва една допискѣ скритомъ, като си прѣсторва и писмото, послѣ подхвърлилъ допискѣтъ на една стѣрнѣ въ печатницѣтъ, дѣто са и намира. Безименный членъ излиза у вѣстника и, безъ да са знае отъ кого е написанъ, угодилъ на публикѣтъ; тѣй Франклинъ са наслаждавалъ потайно отъ славѣ! Но отсѣтнѣ, познатъ, захванѣлъ вече да пише у сѣщія вѣстникъ открито.

По едно си врѣмя са случило нѣкакво неспоразуменіе мѣжду двамата братѣя, и Франклинъ былъ принуденъ да напусне печатницѣтъ. Той отиде за Новъ Йоркъ, отдѣто прѣминѣ у Филадельфіѣ, и тамъ пристигна само съ единъ долларъ (5 франга); но като разбираше добрѣ отъ печатарството, скоро си намѣри мѣсто при нѣкого си печатаря на име Каймеръ. Тукъ Франклинъ живѣяше у единъ домъ, дѣто съ своето добро поведеніе са обикна, а особно отъ мѣстный управитель, който го и покаива да прѣдпріемне едно пѣтуваніе до Лондонъ, съ надѣждѣ за добрѣ бѣдѣщностъ — Франклинъ послуша, но остана излѣганъ! Когато стигва въ столицѣтъ на Англіѣ, нѣмаше друго срѣдство за живѣніе освѣнъ да си намѣри работѣ — пакъ у нѣкойѣ печатницѣ; а единичкото негово желаніе бѣше да си спечели нѣкойѣ парицѣ, колкото за да може са върна въ отечеството си. Той бѣше са запозналъ съ нѣкого си пріятеля на имя Ралфъ, отъ когото заема нѣколко грошѣ съ обѣщаніе, кога му влѣзѣтъ въ рѣцѣтъ пары, да са наплати. Сега първата Франклинова грыжѣ бѣше какъ да са улови на работѣ, което и сполучи. Но спорѣдъ малкото платѣ що добиваше, той неможяше да отхвърли нѣщо за да постигне желаніето си. При всичко това Франклинъ служяше за примѣръ на своитѣ другари и съработници, които му подражавахъ въ порядочный животъ. Когато Франклинъ сполучи да си посбере

малко парицы, нагани са да си отпде вече въ отечеството. Единъ търговецъ го прибра за да му бѣде като помагачъ въ работѣтъ и го заведе до Филадельфій; а потеглихъ отъ Лондонъ прѣзъ мѣсяць Юлія 1726.

Слѣдъ нѣкое врѣмя отъ врьщаніето му у Филадельфій той са на-
стани пакъ печатаръ при Каймера, който го познаваше и, увѣренъ
на неговый опытъ, отрѣди го за надзиратель у дома си. Въ тоя слу-
чей Франклинь са е надѣвалъ да остане въ независимо положеніе — на
своѣхъ главахъ. — И наистинѣ той са сдружва съ нѣкого си на имя
Мередитъ, та отвори хъ задружно едни книгопечатни хъ, на които
успѣшный вървежъ може да са отдаде само на неуморното Фран-
клиново залѣганіе. На 1722 Мередитъ са раздѣли отъ съдружеството
и Франклинь остава самъ си ступанъ на печатни хътъ; неговата че-
сть скоро проработи и той са замогна. Около това врѣмя Франклинь
са оженилъ съ нѣкоѣхъ си момѣхъ на имя Мисисъ-Радъ, на които из-
рядни хъ качества бѣхъ причина за да са облагодолучи прѣзъ жи-
вота си. Сега Франклинь, колкото бѣше отнапрѣшь работливъ, повече
залѣгаше и съ по-голѣмъ ревность са вдаде да изучи много поле-
зны науки. Той е былъ основатель на едно дружество, дѣто са съ-
бирали гражданіетъ веднѣжъ въ недѣлѣтъ, и всичкытъ членове на
това дружество бѣхъ задѣлжени да разискуватъ въпроси върху нѣ-
равственностъ, и политично. Той бѣше първый, който измислил съ-
ставяніето на едни библиотекѣхъ, въ то врѣмя когато книгытъ нарѣдко
са намѣрвали у Америкѣхъ. По-наподирѣ убеденъ какво че най-сгод-
ното срѣдство, съ което може да са просвѣщава едни народъ, сѣ
оныя съчиненія що сѣ написаны съ полезны хъ цѣль. На 1732 той зах-
ваналъ да издава *Календаря* на Добраго Рихарда, примѣрный об-
разецъ, усовършенствованъ отъ всичкытъ тогава по тоя родъ спи-
санія.

Продълженіе съ идущія брой.

ПОЛЗА ОТЪ УЧЕНІЕТО

— 0 —

Ученіето е едно отъ голѣмытъ добрини, колкото е надарилъ Богъ
человѣка. Съ него ние познаваме що е добро и що е зло, избираме
потрѣбнытъ на живота си и запомняме онова, което безъ ученіе мо-
жемъ да забравимъ въ нѣколко дни. Кога знаемъ да прочитаме и пи-
шемъ, можемъ и до като сѣдимъ въ кѣщѣ, да научаваме какво става
надалечъ по свѣта; знаемъ какво са правила прѣди насъ хората, о-

особенно нашитѣ дѣди и прадѣди — стари Българе. Спорѣдъ него ние налучваме дѣ що е станало и какво са правили чловѣцитѣ въ най-отдалечени врѣмена, прочитае щото е писано въ книгитѣ и гледаме тѣхнитѣ работы като прѣзъ нѣкое оглѣдало. Съ едни рѣчь учението съживѣва прѣминалитѣ вѣкове и прѣдставлява ни най-отко-лѣшнитѣ народи, които прибрали наедно, разговаряйтъ са съ насъ.

За това учи са младо момче! Ты имашъ святъ дължностъ за да си просвѣщавашъ ума съ учение, колкото можешъ. То ще та направи да почиташъ Бога, да обичашъ отечеството си, родителитѣ и пріятелитѣ си.

Всичко що учини залѣгай да го изучишъ добрѣ; защото повърхното учение произвежда хора пакостни, които биватъ повече за врѣдъ на обществото. — Отъ това излиза та многома, тѣй да кажемъ, фандасани, падатъ въ измамѣтъ, която ги наддига да крещятъ много, а малко знайтъ.

Нашитѣ вѣкъ не е оскъденъ отъ хора дълбокоучены, но плиткумнитѣ несравнено сѣ повече. Гнуси са не току отъ едно тщеславіе, а отъ чувство на дължностътъ, отъ любовь къмъ отечеството, отъ высокъ почитъ къмъ разума, който ти е даденъ отъ Създателя.

Ако не можешъ да изучишъ много науки, то прѣкарай нѣкои си и полегко, за да си придобіешъ поне онова познание което не ти е просто да незнаешъ.

Отъ чясъ на чясъ залѣгай повече да обогатѣвашъ ума си или съ едни науки, на която особенно са владешъ, или поне съ четение на добры книги. За единъ, който стой колко годѣ по-высоко, тая забава е полезна, не само защото му докарва честно наслаждение и поучение, но защото като са похвалява че е ученъ чловѣкъ, неговата дума са слушя когато подканя другитѣ на добры дѣла. — А за да та похвалятъ като ученъ, недѣй са приструва, че знаешъ онова щото незнаешъ. Всѣка лъжа е гнусна дору и да лъже нѣкой че разбира онова щото незнае. А на кой да е лъжець скоро му излази лъжята наявъ, и тогава той е изгубенъ чловѣкъ.

Ако ли знаешъ много, непрѣзирай оногава който малко знае. Знанието е като богатството; трѣбва чловѣкъ да го желае за да бже полезенъ на другитѣ, но ако го недостигне, то и безъ него, или съ малкото, може да бже добъръ гражданинъ и за почитъ достоенъ.

(Сильвія Пелико)

СМѢШНИ И ЗАБАВНИ

Прижка смѣтка *)

„Ахъ, то не е било умно масторе, вие седемдесет-годишенъ чловѣкъ да земете момъ на двайсетъ години. Това никакъ не е прилично.“ — „Почейкате да ви обадиж, че азъ не съмъ са оженилъ късно. Когато си погледнахъ жената, отъ радостъ азъ щя са подмладявамъ като да съмъ на 30 години; а пакъ колчимъ ма погледне ти, ще са уплаши и до трийсетъ години ще оstarфе; тогава нѣма ли да станемъ еднакво на годинитъ? Дѣ кажи сега. (Ружя)

Отъ Хытъръ Петра.

* * Нѣкой си чорбаджий ималъ обычай кога трѣгне да отива нѣйдѣ, подирѣ му да върви и единъ слуга. Хытъръ Петъръ като го видялъ каза: „Тоя чорбаджий са е научилъ като магарето, което не върви дордѣ нѣма човѣкъ подирѣ му.“

* * Единъ халосаникъ заставялъ Хытъръ Петра да го научи какво да направи за да спечели сърдцето на женъ си, която го мразѣла. „Накачи, рекалъ му, на носа си едно вѣже и дай края му на жената за да та води кадѣто ще.“

Въ органа на младжтъ сърбійъ отъ Новий-самъ, съставе на сѣ отъ учены интелегенты и свободомислящи млади сърбе, въ органа думаме на това сърбеко дружество, което са е наело да учи и проповѣда свобода и братство, органъ **МЛАДА СРБАДИЯ** брой 7, въ спеціальний членъ „Славени у турской“, накрая намираме слѣдующето, любопытно и твърдѣ характеристическо, съобщение за тегилата на Сърбытъ отъ Българытъ у старъ Сърбійъ(?!). Ные му даваме тукъ мѣсто въ реда на смѣшнытъ и върваме, че нашитѣ читатели ще ни отдадѣтъ пълно право дѣто го почетахме именно въ това мѣсто на „Училището“, а не въ друго. *Ето какъ е писано:*

„Па можете да запитате, драгы чпатели: а какво ли е днесъ у тѣзи сърбскы крайща на нѣкогашното сърбеко царство?

„Зло и до Бога“!

„Нашийтъ народъ отъ день на день са губи, спорѣдъ несъгласіето що владѣй помѣжду събратята Сърбина и Българина — Славянско зло отъ старинъ!“ . . . „Богословъ Живко Гърбовичъ, който патува въ тѣз-годишнытъ училищны ваканціи по тамкашнытъ крайща, и ето що ни пише:

*) Прикъ е село у Австрія, населено отъ смѣшны и най-безсрамны хора.

„Оттукъ (изъ Лѣсковецъ) поидохъ у Враниж дѣто пристигнахъ благополучно, но това ми благополучіе помрачи чернѣй животъ на нашиѣ за съжяленіе достойны братья (Сърбе), на които Българитѣ съ силѣ Бога, като забраняватъ на дѣцата имъ да учятъ въ школытѣ по сѣрбскѣй езикъ, каратъ ги да учатъ българскы, а какво повече кога много мѣста, които сж извѣстно познати като сѣрбскы, населены съ Българи, присвояватъ на тѣхнѣхъ стѣрнѣхъ, на нито ги оставятъ на мира въ богослуженіето имъ (санкымъ не даватъ имъ да са молятъ Богу дѣ. Лошяви хора и безбожници! б. р.); защото много Българи сж завзелѣ вече нѣкои главны мѣста у турскытѣ *назови-сждовища*: то никакъ не даватъ да са чете у черквытѣ по сѣрбеку (!) езикъ (ныне не разбираме гукъ какво е то черковно пѣяніе по сѣрбскѣй езикъ; не ли ужъ — божемъ е сѣ едно четеніе у всичкытѣ черквы на православнытѣ славяны — старо-славянското? б. р.), но искатъ и тукъ тѣхныя адеть да въведѣтъ (сей сега му гуди вече и качюлкѣ! Че какъвъ е пѣжъ тоя черковенъ адеть? може Българитѣ да са черкуватъ иначе, а не по православнытѣ обрѣды; или да не бѣдѣтъ там-кашнытѣ Българе Павлякени? Хытрийтѣ Богословъ налучилъ, та дору ѣхъ бутналъ въ око. б. р.); и тѣй подпомагани отъ Турчина, угнетяватъ, злоупотрѣбватъ и мѣчатъ беднаго Сърбина“.

Чюдна работа, наистина, и много смѣшна, да допуца почтениитѣ Редакторъ на „Млада Србадіѣж“ да са помѣстятъ такыва глупости у едно списаніе, коего са почита за органъ на отборъ учены сѣрби.

ОТГОВОРИ НА УРЕДНИЧЕСТВОТО.

Г-нъ С. Стратевичу въ Браила. Писмото ви, наедно съ испратеныѣ пары отъ спомоществованіята пріехме точно, и сѣречно благодаримъ на вашето добро съчувствіе къмъ „Училището ни.“

Г-ну Д. Ганчеву въ Галацъ. Написаныѣ ви абонаты пріехме, и подареныѣ екз. отъ града ви ще са проваждѣтъ направо за уреченыѣ мѣста. Постарайте са, молимъ, за събираніето и на останалыѣ спомоществованія. Бѣдете живи и здрави!

Имената на иодарителитѣ отъ Болградъ, Галацъ, Разградъ и други по-новы ще са обнародватъ съ идущія брой.